

TOS EN MEERTALIGHEID

Dr. Petra Bos, phf.bos@vu.nl
Vrije Universiteit Amsterdam

Congres TaalStaal
17 mei 2024, Nieuwegein

The logo for 'TaalStaal' features the word 'TAAALSTAAL' in a bold, blue, sans-serif font. The letter 'S' is stylized, with a yellow and blue swirl design integrated into its shape.

- Meertalige kinderen in Nederland
- Aantallen meertalige kinderen met TOS
- Uitdagingen bij screening en diagnose bij deze kinderen
- Handvatten voor robuuste(r) onderbouwing

Meertaligheid (1)

- 30% van de kinderen in het basisonderwijs in Nederland heeft minstens één ouder die is geboren in het buitenland, of is zelf in het buitenland geboren. In de grote steden is dat >50% (CBS, 2024).
 - Dat wil niet zeggen dat dit een homogene groep is:
 - Misschien spreekt het kind met beide ouders Nederlands
 - Misschien spreekt het kind met één ouder Nederlands
 - Misschien spreekt het kind één thuistaal (niet-NL)
 - Misschien spreekt het kind twee thuistalen (niet-NL)
 - Misschien spreken de kinderen onderling Nederlands, naast andere thuista(a)l(en)
- Kortom, taalniveaus thuistaal en Nederlands bij peuters en kleuters met een migratie-achtergrond variëren enorm.

Meertaligheid (2)

- Meertalige kinderen: heterogene groep qua taalverwerving
 - Successief tweetaligen (incl. nieuwkomers)
 - Simultaan tweetaligen
 - Kwantiteit en kwaliteit van de input T1 en T2
 - Verwantschap tussen T1 en T2
 - Status T1 (houding ouders, houding samenleving)
 - Wel of geen TOS (7% - 93%)

Situatieschets (1)

- Oververtegenwoordiging aanmelding meertalige kinderen met een vermoeden van TOS bij Audiologische Centra
 - Nederland: 30% van kinderen heeft migratie-achtergrond
 - Grote steden: 50-60% van kinderen heeft migratie-achtergrond
 - Amsterdam: >85% aanmeldingen betreft kinderen met migratie-achtergrond
- Leidt oververtegenwoordiging bij aanmeldingen ook tot oververtegenwoordiging in deelname aan speciaal onderwijs cluster 2?

Situatieschets (2)

	In NL geboren	In buitenland geboren	% migratie-achtergrond
BO	947.040	295.910 (ouder(s)) + 114.580 (kind) = 410.490	30%
SBO	21.990	8.910 (ouder(s)) + 3.010 (kind) = 11.920	35%
SO Cluster 2	2.150	3.440 (ouder(s)) + 820 (kind) = 4.260	66%
VO	652.270	190.650 (ouder(s)) + 97.890 (kind) = 288.540	31%
VSO Cluster 2	540	630 (ouder(s)) + 320 (kind) = 950	64%

Mogelijke verklaringen

Screening is uitdagend:

- Taalvaardigheid NL is lager dan bij eentalige leeftijdgenoten. Er zijn niet veel tests met specifieke normering voor meertalige kinderen.
- Tests in T1 zijn vaak niet voorhanden, of niet genormeerd voor Nederlandse situatie of de taalonderzoeker beheerst deze taal niet.

Andere aspecten die mogelijk een rol spelen:

- Kinderen komen uit een land waar minder gezondheidszorg voorhanden was op het gebied van gehoorproblematiek.
- Opgelopen trauma's veroorzaken taalproblemen (mutisme).

- **Recente ontwikkelingen**
 - Anamnese meertaligheid
 - Dynamisch toetsen
 - Nieuwe materialen: QU-NWRT, MAIN, LITMUS
- **Tóch onderzoek naar taalvaardigheid in de T1**
 - Meertalige logopedisten en klinisch linguïsten (en ambulant begeleiders!)
 - Nieuwe materialen: Speakaboo
 - Effectieve inzet ouders en tolk

- **Recente ontwikkelingen**
 - Anamnese meertaligheid
 - Dynamisch toetsen
 - Nieuwe materialen: QU-NWRT, MAIN, LITMUS
- **Tóch onderzoek naar taalvaardigheid in de T1**
 - Meertalige logopedisten en klinisch linguïsten (en ambulant begeleiders!)
 - Nieuwe materialen: Speakaboo
 - **Effectieve inzet ouders en tolk**
 - **Website Meertaligheid en taalstoornissen VU**

Wie spreken de T1?

Ouders

- Niet altijd objectief
- Vrijwel nooit talig geschoold

Tolk

- Soms niet bekend met kindertaalverwervingsstadia
- Soms niet bekend met de betreffende spreektaalvariant

Vragen naar universele taalverwervingsstadia?

Maakt het kind al zinnen van drie of vier woorden?

Bijv: ik zag haar niet

TURKS

onu gör-me-di-m

haar zien-niet-VT-1eP

Vragen naar universele taalverwervingsstadia?

Maakt het kind al zinnen van drie of vier woorden?

Bijv: ik zag haar niet

MAROKKAANS ARABISCH

ma-šəf-t-ha-š

niet1-zienVT-1eP-haar-niet2

De website M&TOS

www.meertaligheidsentaalstoornissen.vu.weebly.com

Voor wie is deze website?

Deze website is bedoeld als een hulpmiddel aan logopedisten, klinisch linguïsten en andere taalonderzoekers die te maken krijgen met meertalige kinderen die worden doorverwezen met een vermoeden van een taalontwikkelingsstoornis (TOS). Van deze kinderen zou je heel graag willen weten hoe zij zich ontwikkelen in de moedertaal. Van taalonderzoekers kan niet verwacht worden dat zij kennis hebben van tientallen talen. Ook zijn er voor veel talen geen genormeerde toetsen voorhanden om vast te stellen of een kind een TOS heeft. Met deze website proberen wij een handreiking te bieden in deze situatie. De website bevat informatie over 75+ talen (verschillen met het Nederlands, informatie over TOS in die talen, taalverwerving, etc.) en informatie over diagnostische materialen. Daarnaast kan deze pagina interessant zijn voor leerkrachten die met meertalige leerlingen te maken hebben en voor ouders van meertalige kinderen.

Nieuwe talen toegevoegd in 2024 tot nu toe: Syrisch Arabisch, Kutchi, Oromo, Pasjtoe, Thai, Turoyo en Twi.

Verzoeken voor andere talen kunt u indienen bij phf.bos@vu.nl

Kies direct een taal:

[AFRIKAANS](#)[DUITS](#)[ITALIAANS](#)[OEKRAÏENS](#)[SRANAN TONGO](#)[ALBANEES](#)[ENGELS](#)[IVRIET](#)[OROMO](#)[SWAHILI](#)[AMHAARS](#)[ESTS](#)[JAPANS](#)[PAPIAMENTS](#)[TAGALOG](#)[ARABISCH \(EGYPTE\)](#)[FARSI](#)[KHMER](#)[PASJTOE](#)[TAMIL](#)[ARABISCH \(TUNESIE\)](#)[FINS](#)[KOERDISCH](#)[POOLS](#)[TELUGU](#)[ARABISCH \(MAROKKO\)](#)[FRANS](#)[KOREAANS](#)[PORTUGEES](#)[THAI](#)

Pasjtoe in het kort

****DISCLAIMER****

Alle klanken, affixen en woorden staan in het internationaal fonetisch schrift geschreven zodat de uitspraak duidelijk is. Het grootste deel van de informatie is gebaseerd op het boek "A reference grammar of Pashto", geschreven door Tegey & Robson in 1996. Mocht er verwarring optreden, kan men dit boek raadplegen voor goed uiteengezette stukken grammatica van de Afghaanse taal.

Het Pasjtoe (ook wel: Pashto, Pashtu of Afghaans) is een Indo-Europese taal die in Afghanistan en Pakistan wordt gesproken. Het is een van de twee officiële talen in Afghanistan die door ongeveer 50% van de bevolking gesproken wordt. Het Pasjtoe wordt dagelijks door zo'n 63 miljoen mensen gesproken. Het is een Indo-Europese taal en dus een (heel) verre taalverwant van het Nederlands.

Figuur 1. De regio's waar Pasjtoe wordt gesproken

[FONOLOGIE](#)[MORFOLOGIE](#)[SYNTAXIS](#)[PRAGMATIEK](#)[VERWERVING](#)[TRANSFERFOUTEN](#)[TOS IN HET PASJTOE](#)[MOGELIJKE VRAGEN AAN OUDERS/TOLK](#)[SLOTOPMERKING EN LITERATUUR](#)

Maar er is meer!

MEERTALIGHEID EN TAALSTOORNISSEN

OVERZICHT TALEN

LOGOPEDISTEN & LINGUIËSTEN

LEERKRACHTEN & OUDERS

MEER INFORMATIE

CONTACT

Voor wie is deze

Deze website is bedoeld voor meertalige kinderen die je heel graag willen weten hebben van tientallen talen heeft. Met deze website (verschillen met het Nederlands). Daarnaast kan deze pagina meertalige kinderen.

TOEPASSING
WETENSCHAP-PRAKTIJK

DIAGNOSTISCHE
MATERIALEN

METHODISCH
LOGOPEDISCH
HANDELEN

BEHANDELING
MEERTALIGE KINDEREN
MET TOS

DAT/CAT MEERTALIGE
KINDEREN

PROTOCOL TAALANALYSE
OP AC'S

pedisten, klinisch linguïsten en andere taalonderzoekers die te maken krijgen met een vermoeden van een taalontwikkelingsstoornis (TOS). Van deze kinderen zou de moedertaal. Van taalonderzoekers kan niet verwacht worden dat zij kennis in geen genormeerde toetsen voorhanden om vast te stellen of een kind een TOS king te bieden in deze situatie. De website bevat informatie over 75+ talen in die talen, taalverwerving, etc.) en informatie over diagnostische materialen. krachten die met meertalige leerlingen te maken hebben en voor ouders van

Maar er is meer!

MEERTALIGHEID EN TAALSTOORNISSEN

OVERZICHT TALEN

LOGOPEDISTEN & LINGUÏSTEN

LEERKRACHTEN & OUDERS

MEER INFORMATIE

CONTACT

Voor wie is deze website?

Deze website is bedoeld als een hulpmiddel aan logopedisten, klinisch linguïsten en andere taaltherapeuten die krijgen met meertalige kinderen die worden doorverwezen met een vermoeden van een taalontwikkelingsstoornis. Kinderen zou je heel graag willen weten hoe zij zich ontwikkelen in de moedertaal. Van taalonderzoekers kende zij kennis hebben van tientallen talen. Ook zijn er voor veel talen geen genormeerde toetsen voorhanden. De website heeft een TOS. Met deze website proberen wij een handreiking te bieden in deze situatie. De website bevat informatie over 75+ talen (verschillen met het Nederlands, informatie over TOS in die talen, taalverwerving, etc.) en informatie over diagnostische materialen. Daarnaast kan deze pagina interessant zijn voor leerkrachten die met meertalige leerlingen te maken hebben en voor ouders van meertalige kinderen.

OVER ONS

HET TEAM

FAQ

UITLEG IPA

BEGRIPPENLIJST

BIBLIOGRAFIE

Toepassing: voorbeelden uit het Twi (Ghana)

Het Twi heeft meer klinkers dan het Nederlands, maar het heeft geen diftongen. Mogelijk hebben kinderen die thuis Twi spreken in eerste instantie moeite met het leren van deze klanken in het Nederlands, zoals de eu, de ui en ou/au.

Om het meervoud van naamwoorden te vormen, maakt zowel het Nederlands als het Twi gebruik van achtervoegsels. Deze achtervoegsels zijn natuurlijk wel volledig verschillend maar aangezien het systeem in de basis hetzelfde is, verwachten we geen moeilijkheden op dit gebied bij typisch ontwikkelende kinderen.

Het Twi maakt geen gebruik van lidwoorden, dit zou in het Nederlands voor moeilijkheden zoals omissie kunnen zorgen. Daarnaast is correct lidwoordgebruik voor alle leerders van het NT2 lastig, dus dit komt daar nog bovenop.

Als een kind substitutie van voornaamwoorden zou gebruiken in het Nederlands zoals het dat in het Twi doet, zou dat voor verwarring kunnen zorgen.

Toepassing: voorbeeld uit het Twi (Ghana)

Mogelijke vragen aan ouders/tolk

Op basis van de beschreven verschillen tussen het Nederlands en het Twi zouden de volgende vragen aan ouders of aan een tolk gesteld kunnen worden:

- Spreekt het kind alle klinkers en medeklinkers in het Twi goed uit?
- Heeft het kind moeite met het toepassen van de **tonen** in het Twi?
- Heeft het kind moeite met de vervoeging van werkwoorden in het Twi?
- Heeft het kind moeite met de woordvolgorde in het Twi?
- Kan het kind **bezitsrelaties** (het huis van de buurman) goed toepassen in het Twi?
- Past het kind de voornaamwoorden in het Twi op de juiste manier toe, vooral met betrekking tot **beleefdheid**?

Take home messages

- Niet alle meertalige kinderen in het speciaal onderwijs cluster 2 of in het regulier onderwijs met een arrangement hebben een TOS. Let op progressie en, indien mogelijk, besteed ook aandacht aan NT2.
- Er zijn specifieke materialen voor meertalige kinderen, die minder of geen bias hebben dan de klassieke standaard taaltests.
- Je kunt veel meer met de T1 dan je denkt (ook bij begeleiding!), ook als je die taal niet spreekt (zie ook www.moedint2.nl).
- Kom je (vaak) een taal tegen die niet op de website staat? Laat het me weten! Komend jaar in ieder geval: Bulgaars, Bulgarije-Turks, Pular.

Dank voor jullie aandacht

phf.bos@vu.nl